

ISSN 0921-1491

Дошкільне 10

визовання 2020

Щомісячний науково-методичний журнал Міністерства освіти і науки України для педагогів і батьків

**ПЕДАГОГ І ДІТИ –
ПАРТНЕРИ**

**НАЛАГОДЖУЄМО
ВЗАЄМОДІЮ
З РОДИНАМИ**

**МАРІЯ
МОНТЕССОРІ:
міфи і правда**

**ДОСЛІДЖЕННЯ
ЯКОСТІ
освітнього
процесу в ЗДО**

**РАНКОВІ
ЗУСТРІЧІ
(листопад)**

**НОВОРІЧНЕ
СВЯТО**

У ФОКУСІ:

**ПЕДАГОГІКА
ПАРТНЕРСТВА**

НОРМАТИВНІ ДОКУМЕНТИ

- Протиепідемічні заходи у закладах дошкільної освіти на період карантину у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)

ДОСЛІДЖУЄМО ЯКІСТЬ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Використання міжнародної методики ECERS-3 у закладах дошкільної освіти

Ольга КОСЕНЧУК,

канд. пед. наук, доцент, начальниця відділу;

Ірина НОВИК,

*канд. пед. наук, методистка відділу,
відділ дошкільної та початкової освіти
ДУ "Український інститут розвитку освіти"*

Цього навчального року в Україні розпочинається національне дослідження якості освітнього процесу в закладах дошкільної освіти з використанням міжнародної методики ECERS-3. У чому ж полягають особливості та переваги цієї методики, розповідають представниці державної установи, яка забезпечуватиме її впровадження.

ЧИТАЙТЕ У СТАТТІ

- ✓ Що таке ECERS-3?
- ✓ Особливості та переваги методики.
- ✓ Основні характеристики шкал оцінювання.

ЯКІСНЕ ОЦІНЮВАННЯ – ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ УДОСКОНАЛЕННЯ

Міністерство освіти і науки України ініціювало національне дослідження якості освітнього процесу в закладах дошкільної освіти з використанням методики Early Childhood Environment Rating Scale (ECERS-3). Цей процес забезпечує Український інститут розвитку освіти (УІРО). Проект реалізується в партнерстві з командою підтримки реформ МОНУ, Всеукраїнського фонду "Крок за кроком" та за підтримки ЮНІСЕФ.

У 2020/2021 н. р. усі дитсадки отримають "Шкали оцінювання якості освітнього процесу в закладах дошкільної освіти" за методикою ECERS-3. Апробуватиметься вона у 200 закладах.

Визначимо, що методика ECERS-3 використовується більш ніж у 20 країнах світу й не залежить від особливостей країни. ECERS-3 має на меті

поліпшити освітні результати дітей і водночас акцентує увагу на важливих сферах їхнього розвитку (когнітивній, соціально-емоційній, фізичній, сфері здоров'я та безпеки).

Переваги методики ECERS-3

- Акцент не на контролі чи перевірці, а на дослідженні умов, створених для розвитку дитини.
- Сприяння професійному розвитку педагогів.
- Удосконалення розвивального середовища відповідно до міжнародних стандартів.
- Можливість побачити сильні й слабкі сторони, ресурси та ризики в освітньому процесі ЗДО.

Предмет дослідження — освітній простір, організація часу, взаємодія дітей і дорослих в освітньому процесі. Суттєвим аспектом є оцінювання умов, створених для всебічного розвитку дітей, прояву ними творчості й ініціативи, забезпечення їм можливості бути суб'єктами власної діяльності.

Головна умова ефективності дослідження – оцінювання не досягнень дітей, а освітнього середовища, яке їх оточує, характеру взаємодії педагогів із вихованцями, дітьми між собою, видів навчально-пізнавальної діяльності.

ХАРАКТЕРИСТИКА ШКАЛ ECERS-3

Методика ECERS-3 охоплює 6 шкал, які містять 35 показників та 468 індикаторів.

Детальніше розглянемо шкали ECERS-3, а також зупинимося на ролі вихователя в забезпеченні якісного освітнього середовища для всебічного розвитку дітей.

Шкала "Простір і вмілювання"

Організація простору, де діти будуть діяти, — фундамент освітнього процесу дошкільного закладу, який має створити вихователь. Цей простір має забезпечувати різні можливості для всіх видів дитячої діяльності: у парах, великих і малих групах, а також індивідуально. Діти повинні мати змогу автономно (незалежно від

будь-яких обставин) діяти в ньому, мати доступ до іграшок та предметів, необхідних для тієї чи іншої активності.

У груповій кімнаті мають бути *тихі та гамірні ігрові осередки*, відокремлені один від одного не лише за допомогою меблів, а й завдяки достатній віддаленості у просторі.

Місця для усамітнення дітей зазвичай виділяють візуально (наприклад кількістю стільців за столом) або ж позначають спеціальними знаками, які вказують, що в них дозволено перебувати одночасно лише одній чи двом особам (наприклад, мольберт, призначений лише для однієї дитини, письмовий стіл з одним або двома стільцями, ігрові намети, дитячі крісла чи пуфи тощо).

Не варто забувати про можливості **використання стін**. Це також багатий потенційний ресурс для організації як взаємодії дітей у групах, так й індивідуальної діяльності. Зокрема, на стінах можна презентувати малюнки дітей, фотографії їхніх рідних тощо*.

Усі меблі й матеріали в приміщенні та на сусідньому повітрі мають бути безпечними й доступними для дітей.

Шкала "Повсякденні практики особистого догляду"

Персонал закладу забезпечує умови для **дотримання гігієнічних норм**: безперебійну роботу умивальників та зливу в туалеті; розташування раковин для миття рук і обличчя на достатній відстані від унітазів, пісуарів і біде; своєчасне й ретельне дезінфікування раковин, які використовуються з різною метою (наприклад, для миття ніг, зміни підгузків, підмивання тощо), а також регулярне очищення та санітарну обробку всіх туалетних приміщень. Педагоги заохочують дітей **самостійно виконувати гігієнічні процедури** залежно від індивідуальних можливостей.

*Від редакції. Цікаві ідеї можете запозичити в учасників конкурсу "Стіни, стеля і підлога, які говорять", матеріали яких протягом цього року щомісяця публікуються в "ДВ".

Дорослі, що відповідають за **безпеку** дітей, мають також передбачати потенційно загрозливі ситуації й намагатися запобігти їх виникненню (наприклад, прибирати іграшки та інші предмети, залишені дітьми там, де вони можуть спричинити травмування; зачиняти двері, хвіртки та ворота тощо).

Шкала "Мовлення і грамотність"

Допомога дітям у розширенні словника

У групі обов'язково має бути значна кількість друкованих видань (понад 35), відповідних вікові, рівню розвитку та зацікавленням дітей. Важливе також візуальне оформлення простору: позначення полиць відповідними малюнками та підписами, що вказують на їх призначення; зображення дітей, які демонструють різні емоції, та слова — назви цих емоцій; літери алфавіту з ілюстраціями, на яких зображено предмети, назви яких починаються на відповідні літери, тощо.

Шкала "Види навчально-пізнавальної діяльності"

У групі мають бути наявні чотири різновиди **матеріалів для розвитку дрібної моторики**:

- для конструювання (як-от конструктори, деталі яких (різних розмірів, навіть дуже великого) з'єднуються, або інші матеріали, з яких

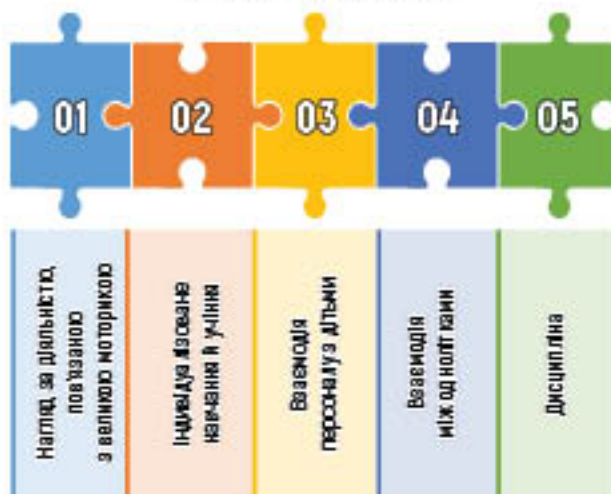
можна побудувати якийсь об'єкт шляхом з'єднання його частин (великих або маленьких) між собою);

- для образотворчості (фломастери, ножиці, кольорова крейда, олівці тощо);
- для сенсорного розвитку (нитка та великі намистини, дошки з отворами та вкладками відповідних форм, заготовки для вишивання, мозаїка та ін.);
- пазли (такі, що складаються на підлозі, настільні).

Приклади матеріалів та видів діяльності, що **сприяють прийняттю різноманітності**: ляльки, які репрезентують різні раси, національності чи культури; відповідні книжкові ілюстрації; фронтальна наочність (світлини, картинки, слайди); програвання національної музики різних культур; співання пісень рідними мовами дітей, що відрізняються від мови навчання, та ін.

Шкала "Взаємодія"

Показники шкали "Взаємодія"

Показники цієї шкали дають змогу оцінити: як педагог **наглядає за дітьми, коли їхня діяльність пов'язана з великою моторикою**, аби забезпечити їх від травми і нещасних випадків (наприклад, коли діти перебувають поряд із потенційно небезпечним обладнанням); чи перебуває він у таких місцях, звідки добре видно всю територію; чи вчасно припиняє потенційно небезпечні дії.

Майже весь час педагог має прихильно і виважено взаємодіяти з вихованцями: заохочувати (але не примушувати) їх брати участь у вправах/іграх; привчати розв'язувати конфлікти конструктивними способами; припиняти сварки та бійки, пояснюючи, у чому їх небезпечність, і шукаючи разом з дітьми цікаві та соціально прийнятні альтернативи.

Під час вільної гри дітей педагог спостерігає і проводить **індивідуальну роботу** з тими, хто цього потребує. Гра дітей у таких випадках стимулюється і не переривається.

Значну увагу в ECERS-3 приділено **взаємодії працівників закладу з вихованцями та взаємодії між дітьми**.

Взаємодія з дорослими характеризується як позитивна, якщо вони підтримують і допомагають, заспокоюючи дітей, коли ті хвилюються, сердяться, бояться, ображаються чи засмучуються.

Важливо, щоб педагоги звертали увагу вихованців на приклади позитивної соціальної взаємодії однолітків (наприклад, хвалили дітей, які допомагають іншим, спільно працюють над створенням конструкцій із кубиків; діляться олівцями тощо). Варто допомагати дітям уникати конфліктів (наприклад, використовувати систему правил, як-от список очікувань, що забезпечує чесне дотримання черги), надавати їм певні можливості для спільної роботи над якимось проектом (наприклад, кілька дітей одночасно можуть створювати малюнки на одному великому аркуші ватману; колективно "варити" суп тощо).

Показник **"Дисципліна"** відображає загальне дотримання дітьми встановлених правил поведінки в групі під **ненав'язливим контролем**

з боку педагогів (неприпустимою є гнівна чи негативна реакція дорослих на неналежну поведінку дітей).

Шкала "Структурування програми"

Загальногрупова діяльність: гра та навчання

Перехід від одного виду діяльності дітей до іншого має відбуватися поступово чи індивідуалізовано (наприклад, частина групи може вийти надвір, доки інші малята ще одягаються; дітям дозволено розпочати їсти, щойно вони сядуть за столи; педагог може розпочати ранкову зустріч, хоча дехто з вихованців ще не закінчив перевдягатися). Коли зміна діяльності здійснюється плавно та швидко, дітям майже не доводиться чекати, нічого не роблячи. Зазначимо, що відповідно до вимог методики ECERS-3 тривалість очікування дітей під час переходу від одного виду діяльності до іншого не повинна перевищувати 3 хвилини.

...

Цей побіжний аналіз методики ECERS-3, сподіваємося, переконає вас, шановні колеги, у тому, що застосування її шкал та показників для оцінювання якості освітнього процесу в ЗДО може стати добрим підґрунтям для реформування системи дошкільної освіти в Україні та усвідомлення цінності дошкільного віку педагогами, керівниками, суспільством загалом. ■

**У садочку нашім, безперечно,
Простір розвивальний і безпечний.**

(Надіслала Світлана Кравченко, ЗДО №4,
смт. Слобожанська, Зміївський р-н,
Харківська обл.)